

Motion till riksdagen 2017/18:352

av **Aron Modig m.fl. (KD)**

med anledning av prop. 2016/17:216 Åldersdifferentierat underhållsstöd och höjt grundavdrag för bidragsskyldiga föräldrar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underhållsstödet bör utformas så att det tydligt framgår att det i första hand är föräldrarna som har det ekonomiska ansvaret för sina barn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen avslår förslaget om differentierat underhållsstöd samt höjt grundavdrag.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återbetalningen av underhållsstödet ska baseras på en mer aktuell inkomst för den som är underhållsskyldig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

I propositionen föreslår regeringen att underhållsstödet differentieras och höjs samt att grundavdraget för den underhållsskyldige höjs. Regeringen föreslår även att inkomstgränsen höjs för barn utan att det påverkar underhållstödet storlek.

Underhållsstödet infördes den 1 februari 1997 och ersatte då bidragsförskottet. Underhållsstöd lämnas till särlevande föräldrars barn, t.o.m. den månad då barnet fyller 18 år. Underhållsstödet är inte ett bidrag i vanlig ordning utan är tänkt som ett tillfälligt stöd. Staten tar över en förälders ansvar efter en separation där paret inte kommer överens om den gemensamma försörjningen av barnen. Stödet utbetalas av staten till boföräldern och sedan ska beloppet återbetalas av den bidragsskyldige.

Kristdemokraterna anser att underhållsstödet bör utformas så att det tydligt framgår att det i första hand är föräldrarna som har det ekonomiska ansvaret för sina barn. Enligt särlevandeutredningen (SOU 2011:51) som den förra regeringen, med Kristdemokraterna, tillsatte var det en stor andel föräldrar som använde sig av underhållssystemet fast de inte egentligen har behov av det. Därtill menade utredningen att ekonomiskt utsatta barn till särlevande föräldrar skulle ha det betydligt bättre om föräldrarna frivilligt kommit överens om underhållsbidrag i stället för det statliga

underhållsstödet. Enligt beräkningar skulle de ekonomiskt sett mest utsatta barnen i genomsnitt ha hela 1 000 kronor mer i månaden om föräldrarna i stället för att få underhållsstöd hade kommit överens om att själva reglera underhållet för barnet. Även efter den höjning av underhållsstödet som genomfördes 2015 finns skäl att tro att det är avsevärda summor varje månad som ekonomiskt utsatta barn går miste om på grund av utformningen av hur underhållsstödet används i dag.

Kristdemokraterna vill att föräldrar ska få råd och stöd för att i större utsträckning komma överens om avtal om underhållsbidrag i stället för att reglera underhållet via underhållsstöd och därmed staten. Därför har vi i regeringsställning medverkat till att de samarbetsamtal som kommunerna är skyldiga att tillhandahålla numera även tar upp ekonomiska frågor rörande barnet. Mer behöver dock göras och därför är vi positiva till att Försäkringskassan har fått ett utökat uppdrag att informera föräldrar i frågor om underhållsstöd och underhållsbidrag.

Kristdemokraterna anser vidare att föräldrarna är de som har huvudansvaret för barnens försörjning – inte staten. Därför är det bra att underhållsstöd numera inte utgår, såvida inte särskilda skäl finns, om den underhållsskyldiga visar att denna under sex månader i följd återbetalar rätt belopp till Försäkringskassan. Denna lagstiftning bör dock följas upp så att den inte blir konflikt drivande och drabbar dessa barn ekonomiskt.

Underhållsstödet höjdes alltså så sent som i september 2015 med 300 kronor per månad och utbetalas i dag med 1 573 kr per månad. Kristdemokraterna anser att det är viktigt att förbättra den ekonomiska situationen för ensamstående med låga inkomster. Däremot är det vår inställning att ytterligare höjningar av underhållsstödet inte är det bästa sättet att stärka ekonomin för ensamstående med låga inkomster. Underhållsstödet är inte inkomstrelaterat utan utgår till alla som begär det, oavsett föräldrarnas inkomst och oavsett om de själva kan komma överens om underhållet eller inte. Som anges ovan finns dessutom sådant som tyder på att många barn skulle få ett högre underhåll om föräldrarna själva kom överens om underhållet.

För att stärka ekonomiskt svaga barnfamiljer föreslår Kristdemokraterna i stället att den barnrelaterade delen i bostadsbidraget höjs. Eftersom bostadsbidraget är en inkomstprövad förmån är det just de barnfamiljer som har det sämst ställt, varav 70 procent är ensamstående med barn, som får del av satsningarna. I vår budgetmotion redogör vi vidare för vårt förslag om höjning av den barnrelaterade delen i bostadsbidraget.

Angående nivån på underhållsstödet bör också framhållas att en höjning av denna medför att fler underhållsskyldiga föräldrar riskerar att hamna hos Kronofogdemyndigheten, vilket vi baserat på särlevandeutredningen vet redan i dag är ett problem. En sannolik följd av regeringens föreslagna höjning och differentiering av underhållsstödet är därför att fler föräldrar blir skuldsatta, något som också SKL lyfter i sitt remissvar. Detta är en anledning till att regeringen samtidigt föreslår att grundavdraget för underhållsskyldiga höjs.

Kristdemokraterna menar att detta förslag ytterligare försvagar principen om föräldrarnas ansvar för sina barn och vi anser, liksom Sveriges advokatsamfund och Förvaltningsrätten i Malmö, att det är mindre förenligt med de goda lagändringar som genomförts med syfte att underhåll i första hand ska regleras direkt mellan föräldrarna.

Det kan finnas anledning att i stället titta på två andra förslag som tar i beaktande underhållsskyldigas situation, utan att dessa samtidigt fräntas huvudansvaret för sina barn. I Försäkringskassans återskottberättelse av uppdrag angående underhållsstöd framkom att det då var cirka 4 procent av de bidragsskyldiga (då motsvarade 7 000

personer) som hade en väsentlig försämring av sin aktuella inkomst jämfört med den taxerade inkomst som använts som underlag för återbetalning av underhållstöd. För att undvika att föräldrar hamnar hos Kronofogden bör återbetalningsskyldigheten för underhållsstödet därför beräknas på ett mer aktuellt belopp än den taxerade inkomsten, så att det tar bättre hänsyn till förändrade inkomster. Detta har också Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst påpekat i sitt remissvar med anledning av ifrågavarande proposition.

Särlevandeutredningen pekade därutöver på att umgängesföräldrar som genomgår löneutmätning riskerar att hamna i en situation där dessa av ekonomiska skäl måste avstå från att träffa sina barn eftersom det för umgängesföräldern, till skillnad från för boföräldern, inte finns möjlighet att vid löneutmätning förbehålla sig något belopp för umgänget med de barn som inte bor i det egna hushållet. Det bör därför införas möjlighet för umgängesföräldrar som genomgår löneutmätning för skulder hos Kronofogden att förbehålla sig kostnader för barnets uppehälle. Det ligger inte i barnets intresse att umgänget med den ena föräldern begränsas av ekonomiska skäl.

Kristdemokraterna är positiva till förslaget om att höja inkomstgränsen för barn utan att det påverkar underhållsstödet storlek. Att ungdomar får möjlighet att i större utsträckning sommar- och extrajobba är enbart positivt.

Aron Modig (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Robert Halef (KD)

Caroline Szyber (KD)

Penilla Gunther (KD)

Désirée Pethrus (KD)

Larry Söder (KD)